

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1316
PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-1370 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIIP-3913 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS TARNYBOS
ĮSTATYMO NR. VIII-1316 49 IR 51 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIIP-4439**

Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2020 m. gegužės 19 d. sprendimo Nr. SV-S-1626 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 ir 2 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Nepritarti Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1370 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-3913 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIIP-3913) dėl šių priežasčių:

1.1. Pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 3 punktą, į valstybės tarnautojo pareigas priimami asmenys turi būti ne vyresni kaip 65 metų. Asmenims, stojantiems į valstybės tarnybą, aukštojo išsilavinimo reikalavimas taikomas nuo pat naujos redakcijos Valstybės tarnybos įstatymo įsigaliojimo 2019 m. sausio 1 d. ir neatsižvelgiant į tai, kiek iki socialinio draudimo senatvės pensijos amžiaus jiems liko, todėl siūlomas teisinis reguliavimas būtų nenuoseklus ir galimai pažeistų konstitucinį asmenų lygiateisiškumo principą.

1.2. Įstatymo projekte Nr. XIIP-3913 siūlomi pakeitimai paneigtų teisinio saugumo principą tų valstybės tarnautojų atžvilgiu, kurie, vadovaudamiesi 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojusio Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1370 3 straipsnio 17 dalimi, jau yra pradėję aukštojo mokslo studijas ir kuriems 2024 m. sausio 1 d. iki Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatyme nustatyto socialinio draudimo pensijos amžiaus bus likę mažiau kaip 5 metai. Nurodyta valstybės tarnautojų grupė atsidurtų blogesnėje teisinėje padėtyje, palyginti su Įstatymo projekte Nr. XIIP-3913 nurodytais valstybės tarnautojais, kuriems nereikėtų įgyti aukštojo išsilavinimo. Įstatymo projekte Nr. XIIP-3913 siūlomas teisinis reguliavimas gali sukelti valstybės tarnautojų, kurie yra pradėję aukštojo mokslo studijas, nepasitenkinimą ir nepasitikėjimą valstybe ir teise, nes būtų galėję pasirinkti kitą elgesio modelį dėl aukštojo išsilavinimo įgijimo, jei būtų žinoję apie pereinamojo laikotarpio nuostatų pakeitimus.

Toks teisinio reguliavimo nestabilumas gali pažeisti konstitucinį teisinės valstybės principą. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas. Konstituciniai teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius. Šie principai *inter alia* suponuoja tai, kad valstybė privalo vykdyti priisiimtus įsipareigojimus asmeniui. Neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise (Konstitucinio Teismo 2014 m. balandžio 14 d. nutarimas). Teisinio saugumo principas – vienas iš esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų, reiškiantis valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti teisinių santykių subjektų teises, taip pat įgytas teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams, *inter alia*, kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto, kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. sausio 16 d. nutarimai).

1.3. Naujos redakcijos Valstybės tarnybos įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 4 punkto nuostata, kad asmuo, priimamas į valstybės tarnautojo pareigas, turi turėti aukštąjį universitetinį arba aukštąjį koleginių išsilavinimą, įsigaliojo 2019 m. sausio 1 d. Įstatymo projektu Nr. XIIIP-3913 siūlomi pakeitimai leistų asmeniui, neturinčiam aukštojo išsilavinimo, net 10 metų (skaičiuojant nuo 2019 m. sausio 1 d.) eiti valstybės tarnautojo pareigas, kurias einant reikalaujama turėti aukštąjį išsilavinimą. Tokios išlygos nustatymas ir taikymas būtų neproporcingas Valstybės tarnybos įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 4 punkto atžvilgiu ir negalėtų būti grindžiamas teisėtų lūkesčių apsaugos principu, nes net 2 kartus viršytų prisitaikymui prie naujų reikalavimų reikalingą terminą.

1.4. Įstatymo projekto Nr. XIIIP-3913 pakeitimais siūloma apsaugoti teises ir interesus tų asmenų, kuriems iki Socialinio draudimo pensijų įstatyme nustatyto socialinio draudimo senatvės pensijos amžiaus liko mažiau kaip 5 metai. Tačiau 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojusios Valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1370 3 straipsnio 17 dalies nuostatos, nustatydamos išimtį iki 2024 m. sausio 1 d., apsaugojo teises ir interesus tiek tų asmenų, kuriems 2019 m. sausio 1 d. iki Socialinio draudimo pensijų įstatyme nustatyto socialinio draudimo senatvės pensijos amžiaus buvo likę mažiau kaip 5 metai, tiek ir kitų valstybės tarnautojų, nes nustatė pakankamą terminą įgyti aukštąjį išsilavinimą ir leido orientuoti savo elgesį pagal nustatytą naują teisinį reguliavimą. Įvertindamas mokymosi visą gyvenimą principą, asmuo pats įvertina aukštojo

išsilavinimo neįgijimo pasekmes ir priima geriausiai jo interesus atitinkantį sprendimą – arba iki 2024 m. sausio 1 d. įgyti aukštąjį išsilavinimą (nes tam numatytas pakankamas terminas), arba pasitraukti iš valstybės tarnybos be išeitinės išmokos.

1.5. Įstatymo projektu Nr. XIIP-3913 siūlomi pakeitimai neatitiktų Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 261 ir 262 punktų nuostatų dėl valstybės tarnybos profesionalumo ir efektyvumo skatinimo, valstybės tarnautojų kompetencijų didinimo.

2. Nepritarti Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 49 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-4439 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIIP-4439) dėl šių priežasčių:

2.1. Amžiaus ribojimas valstybės tarnyboje susijęs su socialinio draudimo senatvės pensijos amžiumi. Pagal Socialinio draudimo pensijų įstatymo 15 straipsnį, socialinio draudimo senatvės pensijos amžius nuo 2026 m. sausio 1 d. nustatomas 65 metai, o šio įstatymo 57 straipsnio 1 dalyje nustatytas pereinamojo laikotarpio socialinio draudimo senatvės pensijos amžiaus nuoseklus didinimas, kol vyrų ir moterų amžius senatvės pensijai gauti pasieks 65 metus.

2.2. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 49 straipsnio 7 dalyje numatyta, kad su įstaigos vadovu ar karjeros valstybės tarnautoju, kuriems sukako 65 metai ir kurie pagal šio įstatymo 51 straipsnio 1 dalies 6 punktą atleidžiami iš pareigų, Vyriausybės nustatyta tvarka gali būti sudaroma terminuota darbo sutartis dėl mentorystės (įgytos patirties perdavimo) ne ilgesniam kaip 2 metų laikotarpiui. Taip pat su atleistu valstybės tarnautoju Lietuvos Respublikos darbo kodekso nustatyta tvarka gali būti sudaromos ir kitos darbo sutartys.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras